

Titov »antifašizam« u svjetlu britanskih dokumenata (II.)

KAD NE ĆE POLITIKA, NEKA GOVORE DOKUMENTI*

U novom nastavku autor osvjetljava dva izvorna britanska dokumenta

► Piše: **Goran Jurišić**

Britanska dokumentacija svjedoči da je komunistički genocid nad hrvatskim narodom, poznat kao »Bleiburg«, »Križni put«, kao i etničko i klasno čišćenje koje se provodilo nakon tzv. »oslobođenja« 1945. godine, organiziran i proveden od strane »rukovodstva« Komunističke partije Jugoslavije i KPH odnosno od strane titoističkog režima već tijekom 1944. godine. Britanski dokument pod oznakom »No. 88.60/22/45«, s datumom od 11. svibnja 1945., urudžbiran 23. svibnja 1945. pod oznakom »R 8976«, dokazuje da je vlada Velike Britanije pasivno odobravala teror titoističkog režima nad hrvatskim narodom.

Sačuvani dokumenti

Navedeni britanski dokument potječe iz osobne pismohrane dr. Juraja Krnjevića (HSS), bivšeg potpredsjednika emigrantske jugoslavenske kraljevske (pročetničke) vlade u Londonu, u Drugom svjetskom ratu, koji se, istine radi treba reći, za razliku od Ivana Šubašića, unutar tog velikosrpskog kruga borio za hrvatske interese, često izložen od samih članova te vlade na sjednicama u Londonu najgorim verbalnim napadima zbog raznoraznih izvješća o navodnim pokoljima nad Srbima u NDH. Iako je Krnjević za vrijeme rata javno osuđivao zločine poglavnika Pavelića, njegovi velikosrpski kolege-ministri uspoređivali su ga s Pavelićem, »da nije ništa bolji od njega«, zato što je kao minimalne hrvatske interese u uređenju odnosa sa Slovincima i Srbima tražio poslijeratnu obnovu banovine Hrvatske u Jugoslaviji. Srpski ministri su istodobno licemjerno šutjeli o stravičnim pokoljima u dolini rijeke Drine u istočnoj Bosni koje su počinile četničke

trupe Draže Mihajlovića kojima je ta ista jugoslavenska kraljevska vlada u Londonu zapovijedala, i nikada nisu osudili Mihajlovićeve zločine kao što je Krnjević osuđivao Pavelićeve. Navedene britanske i srpske dokumente sačuvao je hrvatski politički emigrant Zvonimir Kunek koji je nakon 1956. bio Krnjevićev osobni tajnik. U izvješću britanskog veleposlanika pri Svetoj stolici od 11. svibnja 1945., upućeno ministru vanjskih poslova Velike Britanije Anthonyju Edenu, veleposlanik obavještava o tome da je Hrvatska okupirana od komunističkog režima boljševika. Navodi se komunistička diktatura u Hrvatskoj, i to za razdoblje od listopada 1944. do ožujka 1945. godine, što se poklapa s hrvatskim dokumentima u knjizi »Partizanska i komunistička represija i zločini u Hrvatskoj 1944. – 1946. Dokumenti«, objavljena 2005. od nakladnika Hrvatskog instituta za povijest – podružnice u Slavonskom Brodu.

Sadržaj britanskog izvješća

U britanskom izvješću od 11. svibnja 1945. godine, navodi se sljedeće: »(...) Nakon njihova poraza na Zapadnoj fronti, Nijemci su započeli, i u Jugoslaviji također, evakuaciju svojih trupa, ali umjesto njih došle su trupe "Jugoslavenske narodne armije – Oslobođenja" – Titovi partizani. Otoci i veći dijelovi južne obale Dalmacije su prešli u ruke partizana. Saveznički avioni su partizanima pomogli čak u njihovu prodoru kroz Dalmaciju. Ubrzo nakon okupacije svakog grada i sela, partizani su uveli strašnu diktaturu komunističke Partije. Počeli su s "likvidacijom" svih "sumnjivih" elemenata ili onih koji su im se činili dovoljno sumnjivima. Ali, kakvo je to "čišćenje"

* Ovo je prijepis 2. nastavka podlistka »Titov "antifašizam" u svjetlu britanskih dokumenata« iz *Hrvatskog slova* od 10. studenoga 2006., str. 10. Podlistak je inače u spomenutu listu izlazio u 10 nastavaka 3. studenoga – 15. prosinca 2006. Čitajući članak, dobro je na pameti imati komunističku Uredbu o vojnim sudovima. Prvi stavak 27. članka glasi ovako: »Kod ustanovljenja istine o delu i krivnji optuženog sud nije formalno vezan ni za kakva dokazna sredstva, već donosi odluku po slobodnoj oceni.« (24. svibnja 1944. »Uredba o vojnim sudovima« – JBT)

British Legation to the
Holy See,
14 Via del Parlamento,
Rome.
May 11th, 1945.

No. 88.
60/22/45

CONFIDENTIAL.

Sir,

I have the honour to enclose ~~herewith~~ copies of two reports on the "Massacre of Catholic Clergy" in (1) Slovenia and (2) Croatia, Dalmatia, Bosnia and Herzegovina, respectively. They were supplied to me by Cardinal Fisserant, the head of the Congregation for the Oriental Church, and can therefore, I think, be taken as reasonably authoritative. I asked His Eminence if I could forward them to you and he readily agreed. In communicating his consent he writes, "It is highly important for the peace of the Balkans and of the whole Mediterranean zone that peace should be established within Yugoslavia, and by other means than by the elimination of the best elements in the country. Even if certain regular or secular ecclesiastics have played a political role, this doesn't seem to be a sufficient reason for slaughtering the whole lot".

2. I referred to the penultimate paragraph of the report on Slovenia in my telegram No. 4 to Belgrade, repeated to you as my No. 70.

The Right Honourable
Anthony Eden, M.P., M.C.,
etc., etc., etc.

3./

R 8976
03 MAY 1945

bilo!! Izgovor za "likvidaciju sumnjivih elemenata" je bila optužba za političku urotu i suradnju s neprijateljem. Ali, zapravo, glavni motiv takvog "čišćenja" nije bio taj razlog; glavni cilj je bio druge prirode, a to su politički ciljevi njihove Partije – komunističke Partije. Namjeravajući oslobođenoj Jugoslaviji nametnuti diktaturu komunističke Partije, morali su – tako su barem mislili – prije svega eliminirati sve vodeće osobe, koje se nisu slagale s komunističkim političkim težnjama. U nastojanju da ostvare svoje odluke, tražili su (svugdje su postali glavni u javnom životu u oslobođenim dijelovima Jugoslavije) one koji su u društvu nešto značili ili koji su bili vrlo cijenjeni; oni bi takve ljude uhitili i to bez ikakvog suđenja bi ih ubili ili deportirali u koncentracijski logor, gdje bi ih ubili kasnije. Cilj takvih djelovanja je očit; namjeravali su eliminirati sve svoje sunarodnjake koji bi im jednog dana smetali u njihovom trudu da boljševiziraju oslobođenu Jugoslaviju. Među tim ljudima se sigurno nalaze katolički svećenici koji uživaju veliko poštovanje i autoritet među ljudima, jer su oni zapravo njihovi duhovni vođiči, posebno u Hrvatskoj i Sloveniji. Vrlo rijetko i uz veliki rizik bi podatci koji govore o zločinima i brutalnosti počinjeni od Titovih partizana izlazili izvan granica zemlje. Bojeći se opozicije zapadnih saveznika Jugoslavije, partizani su počeli strogo kontrolirati i nadzirati zemlju. Nije dopušteno da ljudi imaju ikakva kontakta s predstavnicima Saveznika koji se nalaze u Jugoslaviji. Nikome nije dopušteno izlaziti iz zemlje. Bez svjedoka žele nadzirati svoj glavni cilj: boljševizaciju Jugoslavije. Unatoč tom

velikom riziku, neki ljudi su uspjeli pobjeći iz Jugoslavije. Oni govore o realnoj situaciji u zemlji opisujući je stravičnom.(...)« (prevedeno s engleskog, op. a.)

Britanski veleposlanik pri Svetoj Stolici

Pod naslovom »POKOLJ FRANJEVACA U MOSTARU« britanski je veleposlanik pri Svetoj stolici izvijestio o sljedećem: »Mostar, glavni grad Hercegovine, bio je okupiran bez velikog otpora i bitaka. Dana 14. veljače (1945. op. a) u 5 sati navečer Titove su trupe ušle u grad kojeg su prije toga napustili Nijemci. Ulazak partizana u grad bio je uspješan, bez ikakvih incidenata. Tijekom noći su nove vlasti sastavile listu svih "sumnjivih ljudi" u gradu. Oni su bili spremni za eliminaciju. Egzekucije su se dogodile negdje oko ponoći. Komunistički odred je provalio u samostan franjevac i uhitio je glavnog franjevca u Hercegovini – F. dr. Petrovića zajedno s ostalih 6 franjevaca – koji su bili profesori na Teološkom institutu u Mostaru. Dr. P. Petrović je 15 godina bio upravitelj župe Mostarske biskupije, mnogo godina je bio i profesor teologije i poznati crkveni povjesničar. Njegov dobrotvoran rad ga je učinio još poznatijim: brinuo se za edukaciju siromašnih studenata. Sve uhićene franjevce su partizani odveli u nepoznatom smjeru. Službeno ništa nije bilo rečeno o sudbini tih franjevaca. Prema glasinama koje su kružile Mostarom bili su masakrirani te iste noći i onda bačeni u rijeku Neretvu. Opsežna lista na kojoj su navedeni katolički svećenici u Jugoslaviji – sigurno su bili ubijeni. Zbog kontinuirane borbe u Jugoslaviji i zbog loše komunikacije, bilo je nemoguće sve do sada ustanoviti točan broj i imena svih katoličkih svećenika koji su bili ubijeni za vrijeme okupacijskog perioda u Jugoslaviji koju su okupirali tzv. "gerilci". Sada je moguće dati sljedeće statističke podatke o ubijenim svećenicima: (...) Hrvatska: 90 sekularnih svećenika, 29 redovnika, 2 isusovca, Bosna: 9 sekularnih svećenika, 6 redovnika, 2 isusovca, Hercegovina: 7 sekularnih svećenika, 37 redovnika (...) Ubojstva katoličkih svećenika su obično započinjala užasnim torturama, bez suđenja ili ikakve sudske presude. Samo u nekim slučajevima nešto kao "suđenje" je bilo improvizirano i "osuda" je bila proglašena. Ali nikada nije bilo prava na obranu i nikada nisu bile davane druge legalne zaštite. Događalo bi se da je pojedinac mogao dosuditi egzekuciju slijedeći takva "suđenja" i "pravdu" ubojica. U propagandne svrhe kao motiv egzekucija bili su navođeni mnogi politički izgovori. Ali istina je bila da su svi ubijeni katolički svećenici bili umoreni od ruke komunističke – posebno u Sloveniji sudeći prema unaprijed smišljenom planu da se "likvidiraju" svi oni ljudi za koje su komunisti smatrali da su potencijalne i realne prepreke njihovoj uspostavi totalitarne komunističke diktature.«

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudesna« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subrača«,
VI., 1 (10), Široki Brijeg, 2013.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
BiH: Kard. Stepinca 14
88220 Široki Brijeg
HR: Humac 1, p. p. 1, 20352 Vid

Veza:
tel.: (039) 700-325
faks: (039) 700-326
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR;
4,25 CHF; 6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN;
EU 7,5 EUR; CH 8,50 CHF;
SAD 13 USD; Canada 13 CAD

Zastupništvo, distribucija, pretplate:
Ihtis, Zrinskih i Frankopana 22,
88000 Mostar; mob.: 063-837-002;
e-adresa: udругaihtis@gmail.com

Računi samo za pretplate (računi za
dobrovoljni prilog na zadnjoj korici):
BiH (Ihtis Mostar): ProCredit Bank
d.d. Sarajevo, poslovnica Mostar –
1941053316700142
HR (Tihomir Čule): ZaBa, poslovnica
Metković – 2360000-3610872394
INOZEMSTVO: IBAN: BA39 1941
0533 1670 1209; SWIFT CODE:
MEBBBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Svaki izlazak ovoga našega glasila prava je radost. Čovjek prepoznaje da u društvu nastavljaju živjeti snage kojima je do istine, pravde, života domovine s obiju strana granice. Valja to znati u ova vremena krize kada nas nastoje zbuniti s raznih strana.

Neokomunistička vlast u Hrvatskoj nastavlja svojim putem dok na mnogim poljima društvenog života nastoji vratiti povijesni kotač u neka druga vremena. Događa se to i na polju ubijenih u Drugom svjetskom ratu i poraču te u 45 godina bezdušne komunističke vladavine. Između ostaloga, zatvaraju Ured za pronalaženje, obilježavanje i održavanje grobova žrtava komunističkih zločina nakon Drugoga svjetskog rata. Poručuju da postoji samo njihova istina i ništa više. Umjesto toga, morali bi se sjetiti pomirbe iz devedesetih godina prošloga stoljeća, onih godina kada smo morali ratovati za svoju slobodu. U svojim smo glavama nosili različite poglede na život, ali i istu ljubav prema slobodi i domovini. Zbog toga smo pobijedili.

Ovdje na Širokom Brijegu Povjerenstvo za obilježavanje i uređivanje grobišta iz Drugoga svjetskog rata i porača te Vicepostulatura postupka mučeništva »Fra Leo Petrović i 65 subrača« misle drukčije od hrvatskih vlasti s obiju strana granice. Brinu se da ubijeni i nedostojno pokopani nađu svoje mirno posljednje počivalište. Tako smo nakon izlaska prošloga broja

ovoga našega glasila u mjesnom groblju Mekovac pokopali 42 žrtve iz Drugoga svjetskog rata i porača. Ima tu Nijemaca, ustaša, domobrana, partizana, civila i franjevaca. Pokušali smo barem nekima, jer je za sve preskupo, s pomoću DNK analize vratiti i ime i prezime, ali samo je 14 uzoraka dalo potvrđan ishod. To opet ne odgovara uzorcima onih koji traže nekoga svoga. No, nije nam žao. Učinili smo sve što je u našoj trenutnoj moći. Kostri smo im odvojeno položili u limene sandučice, stavili na njih oznake gdje su točno pronađene i položili u zajedničku općinsku grobnicu. Namjeravamo u do gledno vrijeme sagraditi i odgovarajuću kosturnicu. Sve ih poštujemo i odnosimo se prema njima ljudski. Bez pomirbe nema nam zajedničke budućnosti.

Iako za sada nismo s pomoću DNK analize uspjeli pronaći franjevca među spomenutim ubijenima na Širokom Brijegu, nastavlja se potraga za posmrtnim ostacima naše ubijene braće. Trenutno je u tijeku DNK analiza ubijenih na Tomića njivi u Ljubuškom. Nadam se da će biti gotova do izlaska sljedećeg broja našega glasila, a možda će čak dotle biti i pokopani. Ipak, brzina nije važna, važno je da nastavljamo zacrtanim putem.

Nema nam druge nego osloniti se na same sebe jer je društvo oko nas podbacilo. Ali, Bog je s nama i zbog toga je pobjeda naša.

Mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Glas o mučeništvu	42
Podsjetnik	15	Glas o znakovima	46
Povijesne okolnosti	19	Pobijeni	47
Povjerenstva	28	Djela pobijenih	53
Stratišta	30	Odjek u umjetnosti	54
Istraživanja	32	Razgovor	56